

# PLETENÍ

## *na ruku*

Lenka Sýkorová



Šikovné  
Ruče



GRADA®



### **Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy**

*Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **tretně stíháno**.*

*Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků. Doporučení a pracovní postupy v této knize byly autorem ověřeny, přesto za ně nelze převzít odpovědnost. Autor ani nakladatelství neručí za jakékoliv věcné, osobní ani majetkové škody.*

**Lenka Sýkorová**

## **Pletení na rukou**

Vydala Grada Publishing, a.s.  
U Průhonu 22, Praha 7  
obchod@grada.cz, www.grada.cz  
tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400  
jako svou 6130. publikaci

Texty Lenka Sýkorová  
Fotografie Lenka Sýkorová  
Sazba a grafická úprava obálky Marcela Veličková  
Odpovědná redaktorka Jana Minářová

Počet stran 64  
První vydání, Praha 2016  
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.  
© Grada Publishing, a.s., 2016

ISBN 978-80-247-5704-9 (print)  
ISBN 978-80-271-9058-4 (pdf)

# OBSAH

O autorce	4
Použité techniky	5
Materiály a pomůcky	6
O projektech	6

## PROJEKTY

### Na rukou

Vesta ze Špagátů	8
Šála – tunel na dvojitě obtočení	20
Vesta s knoflíkem	24
Maxi šál ze Špagátů	26
Taška sířovka ze Špagátů	28
Šála – vysoký tunel	32

### Na prstech

Podložka pod čajovou konvici	36
Dekorační povlak na polštář	40



Dětská čelenka	44
Ozdobná šálka	48
Šperky z dutinky	50
Dekorační stromeček	54
Boa šálka	56
<i>Další podobné techniky</i>	
Volánková šálka	61



## O AUTORCE

Protože se setkáváme na stránkách nakladatelství Grada poprvé, dovolte mi napsat o sobě několik řádek. Jak už víte z titulní stránky, jmenuji se Lenka Sýkorová a jsem hlavně šťastnou maminkou dcerky Aničky.

Odmalička jsem měla o různé druhy tvoření zájem podporovaný (nebo možná i nastartovaný) mojí babičkou. Další náhodou, která mi pomáhala tento zájem rozvíjet, byla (díky emigraci v rodině přátel mých rodičů) možnost přístupu k inspiracím ze Západní Evropy. Dárky pro přátele a blízké jsme se sestrou mnohem častěji vyráběly, než kupovaly.

Protože před rokem 1989 nebylo běžné mít tento obor jako hlavní zdroj obživy, vedly mé další kroky k ekonomickému vzdělání a později k nástupu do velké nadnárodní firmy, ve které jsem pracovala až do nástupu na mateřskou dovolenou. Tvořivé techniky jsem sice dále sledovala a provozovala jako hlavní koníček, ale ani po roce 1989 jsem bohužel nevyměnila jistotu velké firmy za nejistý start vlastního podnikání v této oblasti. K tomu jsem se odhodlala až po mateřské, když jsem přehodnotila své priority pro další život a rozhodla se velkou firmu opustit. Nejprve jsem se nesměle začala rozhlížet v již rozběhnuté oblasti kreativních technik a materiálů a postupně přes prodejní portály zahájila profesionální aktivitu v této oblasti. I díky podpoře partnera se v současné době kromě navštěvovaného e-shopu můžeme potkat i na řadě kurzů různých výtvarných technik, které pořádám zejména v Praze a okolí, a také na mnoha kreativních výstavách a trzích v Praze, Brně, Ostravě, Soběslavi, Plzni



a na mnoha dalších menších akcích po celé republice. I když příprava na tyto akce vyžaduje hodně času a zejména vícedenní akce jsou i fyzicky velmi náročné, mám je velmi ráda nejen kvůli přímé prezentaci, ale hlavně kvůli zpětné vazbě od zákazníků. Díky tomuto každoročnímu setkávání v mnoha koutech naší země vznikla i řada přátelství a nadstandardních vztahů se zákazníky, účastníky mých kurzů a také kolegy vystavovateli.

Protože většina kreativních technik, kterými se zabývám, má jako společného jmenovatele příze, zákonitě mne před lety zaujala i technika pletení na rukou a na prstech. Na výstavách, dílničkách a vlastně všude, kde tuto metodu pletení předvádím, pro ni získávám mnoho nových nadšenkyň, a to nejen z řad mladých slečen, ale i dam (pletařek i začátečnic), které tato technika zaujala. Snad tedy zaujme i vás a například vlastnoručně upletená šálka přinese mnoho radosti vám či vašim blízkým. To vám se srdce přeje

*Lenka „Bambulka“ Sýkorová*



## *POUŽITÉ TECHNIKY*

### *Pletení na rukou*

Nejsilnější běžně sehnatelné jehlice na trhu končí obvykle u velikosti 20 mm. Silnější jehlice už si vyrábějí „tvořilky“ svépomocí například z plastových instalatérských trubek. Základem techniky pletení na rukou je vlastně nahrazení silných jehlic předloktími vlastních rukou. Musíme tedy brát v úvahu to, že tloušťka ruky přímo ovlivňuje velikost upletených ok. Jinak tedy bude vypadat pletenina vyrobená na dětské ručce a jinak ze silné mužské ruky, neboť i některé tvořivé muže jsme tu a tam přemluvili k vyzkoušení této techniky!

### *Pletení na prstech*

Tato technika je velmi oblíbená u dětí, a podle našich zkušeností i názoru specialistů, pomáhá rozvoji jemné motoriky a je v mnoha případech i vhodnou terapií pro mírně hendikepované děti i dospělé. V našich projektech použijeme tuto techniku hlavně při výrobě polotovárů pro další zpracování.



## MATERIÁLY A POMŮCKY

U každého projektu jsou jako příklad uvedeny konkrétní typy přízí různých výrobců, domácích i zahraničních. Pokud budete chtít použít podobné materiály dostupné ve vašem okolí, prodavačky v galanteriích nebo v e-shopech by vám měly být schopny doporučit i případné vhodné náhrady, protože se vesměs jedná o rozšířené a známé typy přízí. Jakmile techniky pletení na rukou a prstech zvládnete, můžete začít experimentovat s vlastními kombinacemi přízí různé síly a struktury, použít můžete například různé příže efektní a střapaté i v kombinaci s přízemi hladkými. O dalším použitém materiálu se zmíníme podrobněji, protože zatím není tak rozšířený, jako ostatní použité příže.

Možná jste v různých tvořivých časopisech zahlédli návody na výrobu vlastní textilní příže rozstříháním nepoužívaných triček. Pokud budete pečliví a budete mít dostatečný počet triček k rozstříhání, dostanete podobný materiál, který můžete sehnat v e-shopech s materiály pro tvoření, popř. i v některých galanteriích pod názvem České Hobby Špagáty. Jedná se vlastně o zbytkový materiál z textilek, který vznikne oříznutím okrajů vyráběných látek. Proto na rozdíl od vlastní výroby jsou běžné délky v klubku až 130 m, poměrně stálá šířka příže v klubku a stejná orientace látky po celé délce klubka. Výhodami tohoto materiálu jsou zejména pestrá barevná škála, pevnost a barevná stálost a univerzálnost jejich použití. Jeho zápornými vlastnostmi, vycházejícími z původního určení materiálu tohoto produktu jsou: vyšší hmotnost, daná poměrně vysokou

gramáží látek, ze kterých se příže odřezává, a dále také nedostupnost všech barevných provedení v průběhu času – to je způsobeno módností, sezónností a poptávkou po látkách vyráběných textilkou. To je třeba při nákupu tohoto materiálu mít na paměti, protože koupit klubíčko stejné barvy a struktury už se nemusí s odstupem delšího času podařit. Výhody tohoto materiálu však převažují, a proto je v posledních letech velmi oblíben stejně jako jeho zahraniční i místní obdoby. Dále v knize budeme na tento materiál odkazovat jako na „Špagáty“.

### *O projektech (rozdělení, náročnost (1 – 5))*

Jednotlivé prezentované projekty jsou rozděleny do skupin: Pletení na rukou, Pletení na prstech a Pletení dalšími podobnými technikami. U každého projektu je uvedena i přibližná náročnost na stupnici 1 – 5. Úroveň 1 zvládají obvykle i děti od pěti let věku, ale pro projekty označené náročností 4 a 5 jsou vyžadovány (třeba jen pro některé jejich fáze, jako je dokončení, začištění) určitá zručnost a dovednost (např. šití).

### *Technika pletení na rukou*

Následujících šest projektů je vytvořeno technikou pletení na rukou. Na jednotlivé projekty jsou použity různé materiály, ale vlastní technika pletení je u všech projektů stejná. Detailněji si tento princip popíšeme a ukážeme na pletení ze Špagátů, které jsou použity pro projekty 1, 4, 5 a 7. Tento materiál je vhodný jak pro nácvik pletení, tak

pro názorné zachycení dílčích kroků na doprovodných fotografiích.

V popisu projektu 1 – *Vesta ze Špagátů* si ukážeme postupně nahození, pletení a uzavírání touto technikou. Postup je uveden tak, aby byl zřejmý i pro úplné začátečníky. Vřele doporučujeme si postup vyzkoušet na kousku pleteniny, který potom velmi snadno rozpáráme. Jednak si tím zautomatizujeme jednotlivé kroky (pokud se bude jednat o náš první projekt touto technikou), a také si vyzkoušíme práci s konkrétním materiálem, ze kterého budeme potom vlastní projekt tvořit. Každý materiál má jiné vlastnosti (sílu, pružnost), takže vyžaduje jinou sílu utahování. Jakmile si techniku pletení jednou osvojíme a budeme se k ní vracet s větším časovým odstupem, k připomenutí nám postačí pouze doprovodné fotografie.

U všech uvedených projektů je dobré si ponechat před začátkem pletení část příže volné. Použijeme ji při ukončování nebo sešívání jednotlivých částí. Délka potřebné volné příže se liší podle typu projektu i druhu použitého materiálu a než získáme vlastní zkušenost, doporučujeme nechávat na začátku cca 2 metry volné příže.

Technika pletení na rukou se v poslední době stala velmi populární nejen mezi mladými. Pro některé může sloužit jako nástupní stanice do světa pletení, ale oslovuje i zkušené „klasické“ pletářky. Oblibě napomáhá i velký výběr materiálů vhodných pro pletení touto technikou.

Kromě dostupných přízí si můžeme vhodné materiály i sami vytvořit, napří-

klad přepletením vlastních barevných kombinací slabých přízí na prstech, jak uvidíme v další části knihy.

## **Technika pletení na prstech**

V projektech uvedených v této knize, použijeme techniku pletení na prstech jednak k přípravě „polotovaru“ – dutinky, pro další pletení, jednak k výrobě šperků a dekorací.

Tloušťka upletené dutinky je dána jednak silou použité příže, a také tím, na kolika prstech ji budeme plést. Při práci se slabými přízemi lze plést i z více vláken současně, a to nejen z vláken stejné barvy, ale použitím přízí různých barev můžeme dosáhnout zajímavých barevných efektů.

## **Další podobné techniky**

Pro zpestření uvedeme ještě další techniku. Jedná se vlastně o modifikaci techniky pletení na prstech, kdy jednu ruku nahradíme hráběmi na hrabání listů. Protože kolíčků mívají hrábě víc, než máme prstů na rukou, umožní nám tato pro pletení poněkud nezvyklá pomůcka například vytvoření efektních šálek z volánkové příže. Rozestupy kolíčků na hrábích totiž dobře odpovídají vzdálenosti oček volánkových přízí, a proto je práce na hrábích příjemná, s dobrým přístupem ke kolíčkům a viditelností oček. Setkala jsem se i s dalšími nápady kreativních zákaznic: Například použitím velkých řídkých hřebenu, použitím kolíčků na prádlo upevněných na opěradle židle a podobně.

# 1.

## Vesta ze Špagátů

*Jedná se o jednoduchou vestičku tvořenou sešitým předním a zadním obdélníkovým dílem. Na rozdíl od pletení na jehlicích, kde je třeba pro výstřih a rukávy ubírat oka, tady je vytvoříme pouhým vynecháním sešití předního a zadního dílu ve správných místech.*

1. Velikost obou dílů je stejná, 12 ok a 16 řad. Tuto velikost máme vyzkoušenou jako optimální pro velký rozsah běžných konfekčních velikostí. Kombinace pletení na ruku a materiálu Špagátů totiž zajišťuje značnou přizpůsobivost výrobku. Při oblečení na postavy silnější se šířka přizpůsobí za cenu částečného zkrácení délky a díky pružnosti materiálu. Počet řad tedy můžeme upravit po vyzkoušení pletené přední části na tělo.

### Použitý materiál:

- 1 klubíčko Špagátů (100 m)









### Postup:

1. Asi 2 m od počátku příze uděláme smyčku podle obrázku (v levé ruce je volný konec příze).



2. Pravou rukou vlákno pustíme a zezadu ho na ukazováčku vtáhneme do první smyčky.



3. Levou rukou chytíme současně oba volné konce a tahem rukou od sebe zatáhneme smyčku, čímž jsme vytvořili první oko.



4. Oko potom navlékneme na zápěstí pravé ruky a smyčku stáhneme jako na obrázku (neutahujeme příliš, oka by se při dalším pletení obtížně z ruky sundávala).



5. Levou rukou začneme tvořit druhé oko. Obě vlákna si přidržíme malíčkem a prsteníčkem, ruku obrátíme a vlákna od sebe oddělíme navlečením na palec a ukazováček podle obrázku.

6. Následně ruku otočíme dlaní proti sobě.



7. Na ukazováček pravé ruky nabereme nejprve zespoda levé vlákno z palce levé ruky a potom shora zezadu levé vlákno z ukazováčku levé ruky.





8. Na ukazováčku pravé ruky tak vznikne další oko, které levou rukou za oba volné konce dotáhneme.



9. Levou rukou obě vlákna pustíme a nové oko navlečeme vedle prvního oka na zápěstí pravé ruky.



10. Kroky 7. až 9. opakujeme až do dosažení 12 ok.







### Pletení:

1. Konec příze necháme volný a vlákno ke klubíčku uchopíme do dlaně pravé ruky.

2. Levou rukou odebereme první, levé oko z pravého zápěstí, stáhneme dolů z ruky a pustíme jej.



3. Do smyčky, která vznikla mezi puštěným okem a vláknem držným prsty pravé ruky, vložíme levou ruku a současně uvolníme vlákno prsty pravé ruky. Tím vytvoříme první oko na levé ruce. Pravou rukou uchopíme vlákno směřující ke klubku a zatažením za něj lehce stáhneme první oko na levé ruce. Správné a rovnoměrné dotahování ok na zápěstí vyžaduje určitý trénink a je klíčové k dosažení pěkného a pravidelného uspořádání pleteniny.



4. Asi všichni začátečníci kvůli nerovnoměrnému utahování několik řad vypárali – naštěstí to jde opravdu snadno! Po několika desítkách upletených ok už s rovnoměrným utahováním nebudeme mít problém.



5. Stejným způsobem pokračujeme i s dalšími oky na pravé ruce a vytváříme nová oka na ruce levé.
6. Častou chybou začátečníků je snaha o vkládání druhé ruky do sundaného oka, a ne do nově vytvářeného, které vzniká mezi puštěným okem a vláknem držným v ruce.



7. Ještě je vhodné upozornit na jednu odlišnost od pletení na jehlicích, která může zkušené pletačky na jehlicích mást. Při pletení na jehlicích se vždy poslední oko sundává, u tohoto typu pletení ho ale pleteme stejně jako ostatní oka. Po dokončení první řady je vhodné oka urovnat lehkým zatažením za celou řadu. Tím je možné velikost ok ještě trochu upravit tak, abychom byli s výsledkem spokojeni. Všechna oka jsou tedy nyní na levé ruce a začínáme přendávat na pravou ruku, podobně jako v kroku 11.



8. Druhou řadu začínáme analogicky, ale tentokrát z levé ruky na pravou. Po upletení 16 řad začneme s uzavíráním pleteniny.

### Zakončení:



9. První dvě oka upleteme stejným způsobem, jako jsme pletli dosud.



10. Potom pustíme vlákno ke klubíčku a začneme vlastní zakončování.





11. První vytvořené oko ze dvou ok na levé ruce (levé oko) uchopíme prsty pravé ruky, sundáme a pustíme. Pravou rukou uchopíme vlákno ke klubičku a puštěné oko jím lehce dotáhneme.





12. K jedinému oku na levé ruce přetáhneme opět stejným způsobem další oko z pravé ruky a opakujeme přetažení krajového oka a puštění vlákna. Takto postupujeme se všemi oky z pravé ruky.



13. Opatrně sundáme i poslední oko z levé ruky, provlékneme jím zbytek příze.

14. Oko dotáhneme. Stejně jako na začátku si ponecháme cca 2 m volné příze pro následné sešití a dokončení.



15. Tím jsme dokončili jeden ze dvou dílů potřebných na tuto vestu. Druhý díl upleteme úplně stejný (12 ok, 16 řad). Je na nás, která strana pleteniny se nám líbí víc. Ze zkušenosti víme, že většina preferuje vzor na lícové straně, ale několik zákazníků si zvolilo i rubovou stranu. Po dokončení druhého dílu sešpendlíme oba díly v oblasti ramen. Na bocích odspoda začneme obě části k sobě „sešívát“ zbytkem Špagátu za krajová oka metodou cik cak – střídavým provlékáním volného Špagátu okrajovými oky jednotlivých dílů vesty.



16. Otvory pro paže a výstřih necháme velké podle vlastního uvážení – vzhledem k jednoduchosti a rychlosti rozpárání a opětovného „sešití“ je můžeme po vyzkoušení vestičky snadno doladit. Úplný konec Špagátu po „sešití“ obou dílů vesty můžeme uzlíkem zafixovat k vhodnému oku, ale vzhledem k tloušťce příze je vhodnější konec přišít jehlou a nití podobné barvy.



2.

